

**CRNA GORA
ZAVOD ZA STATISTIKU**

**METODOLOŠKO UPUTSTVO
INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA (PRODCOM)**

69

METODOLOŠKO UPUTSTVO

69

Podgorica, mart 2016. godine

SADRŽAJ

Pravni osnov.....	3
METODOLOŠKE OSNOVE.....	3
Cilj statističkog istraživanja.....	3
Varijable	3
Upitnik	3
Obuhvat istraživanja.....	4
Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka.....	4
Spisak i definicije osnovnih varijabli	5
Proizvodnja rezultata.....	6
Povjerljivost podataka	6
Diseminacija	6
Usklađenost sa propisima EU	7

Pravni osnov za sprovođenje godišnje statistike industrijske proizvodnje je Zakon o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike („Sl. list Crne Gore“, br. 18/12 od 30.03.2012) i godišnji Plan statističkih istraživanja za 2016.

Zakonom o zvaničnoj statistici i sistemu zvanične statistike izvještajne jedinice su dužne da daju podatke, a individualni podaci dobijeni istraživanjem su zaštićeni i koriste se isključivo u statističke svrhe.

METODOLOŠKE OSNOVE

Cilj statističkog istraživanja

Cilj godišnjeg istraživanja industrijske proizvodnje (PRODCOM) je da obezbijedi podatke o industrijskoj proizvodnji i prometu, tj. o količinama zaliha na početku godine, ostvarenoj proizvodnji (o okviru koje se prikazuju podaci posebno o uslužno proizvedenim količinama), količinama proizvoda utrošenim za dalju proizvodnju, količinama zaliha na kraju godine i količini i vrijednosti prodatih proizvoda. Termin PRODCOM potiče iz francuskog jezika "PRODUCTION COMMUNAUTAIRE" - proizvodnja zajednice i odnosi se na proizvodnju u sektorima Vađenje ruda i kamena i Prerađivačka industrija po Klasifikaciji djelatnosti 2010 (KD 2010).

Poseban cilj predstavlja izračunavanje prosječne vrijednosti po jedinici mjere proizvoda. Ona je količnik vrijednosti ostvarene po osnovu prodaje određenog proizvoda/usluge i prodate količine. Ovaj podatak se dalje koristi za izračunavanje pondera na nivou proizvoda.

Dobijeni podaci se koriste za praćenje obima i dinamike kretanja fizičkog obima industrijske proizvodnje, prometa, analizu obima i promjena u strukturi industrijske proizvodnje i sagledavanje ukupnih ekonomskih kretanja.

Varijable

Istraživanjem se prikupljaju podaci o količini proizvoda proizvedenih u izvještajnoj godini, količinama gotovih proizvoda na zalihama, vrijednosti prodaje (realizacije), količinama prodatih gotovih proizvoda, prosječnim cijenama proizvoda u izvještajnoj godini.

Na posebnom podlistu prati se nabavka, utrošak i zalihe energije i goriva u pogonske i tehnološke svrhe.

Upitnik

Upitnik je dostupan na web stranici:

<http://monstat.org/cg/page.php?id=542&pageid=542>

Obuhvat istraživanja

Jedinice posmatranja za praćenje industrijske proizvodnje su preduzeća (privredna društva) sa 5 i više zaposlenih, sa prometom iskazanim u završnom računu u prethodnoj godini, čija je osnovna djelatnost industrijska proizvodnja (odnosno razvrstana u sektorima B i C klasifikacije KD 2010), kao i dijelovi privrednih društava (KAU) koji se bave industrijskom proizvodnjom.

Obuhvat se smatra potpunim ako su sve izvještajne jedinice iz adresara dostavile poseban izvještaj sa podacima ili obavještenje Zavodu za statistiku da nije moguće dobiti podatke.

Okvir za listu preduzeća formiran je na osnovu podataka iz statističkog biznis registra, a koji obuhvata sve aktivne poslovne subjekte iz oblasti industrije (sektori B i C klasifikacije KD 2010) kao i dijelovi privrednih društava (KAU) koji se bave industrijskom proizvodnjom. Iz okvira su isključeni preduzetnici kao i preduzeća čiji je promet jednak nuli.

Pokrivena geografska oblast: teritorija države Crne Gore.

Metod, vrijeme i izvori prikupljanja podataka

U godišnjem istraživanju industrijske proizvodnje za prikupljanje podataka primjenjuje se izvještajni metod. Svaka izvještajna jedinica sama popunjava izvještaj na obrascu IND-21 na osnovu knjigovodstvene i druge dokumentacije.

Godišnji izvještaj industrijske proizvodnje (PRODCOM) IND-21 izvještajna jedinica dostavlja nadležnoj statističkoj službi u roku koji im ona odredi, a najkasnije do 20.04. za prethodnu godinu.

Podaci se prikupljaju od izvještajnih jedinica koje reprezentuju kretanje ukupne industrijske proizvodnje i prometa u industriji, pa prema tome rezultati prikupljeni na osnovu ovog istraživanja predstavljaju godišnje kretanje industrijske proizvodnje i prodaje (relizacije), kao najvažnijih varijabli prikupljenih ovim istraživanjem.

Obrasce i uputstva izvještajna jedinica dobija od nadležne statističke službe.

Zavod za statistiku obavlja sve poslove pripreme za pravilno i uspješno sprovođenje istraživanja. U tu svrhu obavlja i sledeće poslove: izrađuje metodologiju za istraživanje, vrši izradu obrazaca, određuje okvir za izbor izvještajnih jedinica, vrši izbor izvještajnih jedinica i sastavlja adresar izvještajnih jedinica, štampa materijal za sprovođenje istraživanja (obrasce) i dostavlja ih područnim jedinicama koje vrše distribuciju obrazaca u izabrana preduzeća. Područne jedinice prikupljaju materijal (izvještaje) i šalju u Zavod za statistiku na obradu podataka. Da bi se povećala stopa odgovora upućuju se opomene poštom, mailom, telefonom.

Radi se računaska i logička kontrola i u slučaju nekih nelogičnosti (npr. veliki porast ili pad prometa, velike promjene broja zaposlenih u odnosu na prethodne godine), kontaktiraju se preduzeća radi provjere.

Spisak i definicije osnovnih varijabli

Proizvod nastaje kao posljedica neke industrijske aktivnosti, a definisan je Nomenklaturom industrijskih proizvoda za godišnje istraživanje industrijske proizvodnje. Termin proizvod koristi se kao opšti, kako za proizvode koji imaju fizičku dimenziju tako i za industrijske usluge. Pod gotovim proizvodom smatra se svaki proizvod koji je dostigao odgovarajući stepen prerade, tako da je u Nomenklaturi za godišnje istraživanje industrijske proizvodnje naveden pod posebnom šifrom i posebnim nazivom. Proizvod je gotov kada njegovu ispravnost provjeri fabrička ili druga kontrola kvaliteta proizvoda. Neispravni proizvodi ne smatraju se gotovim proizvodima.

Količina zaliha na početku godine podrazumijeva stanje zaliha prenijetih iz prethodne godine, pri čemu je stanje u magacinskim knjigama usklađeno sa utvrđenim realnim stanjem posle inventara.

Ostvarena proizvodnja predstavlja ukupno ostvarenu proizvodnju datog proizvoda, izraženu u odgovarajućoj jedinici mjere, u prethodnoj godini u odnosu na godinu obrade izvještaja i odnosi se na period koji odgovara kalendarskoj godini. Odnosi se na proizvodnju koja je završena u godini za koju se podnosi izvještaj na teritoriji Crne Gore.

Pod uslužnom proizvodnjom podrazumijeva se proizvodnja korišćenjem sirovina naručioca i za njegov račun, tako da se proizvođač ne javlja kao vlasnik robe, već samo kao izvršilac usluge. Uslužna proizvodnja iskazuje se šifrom, nazivom i jedinicom mjere predviđenom za dati proizvod, ali u odvojenom redu, uz posebnu šifru u koloni „vrsta proizvodnje“, koja označava uslugu.

Količine utrošene za dalju proizvodnju - ova stavka obuhvata potrošnju proizvoda proizvedenih u okviru samog privrednog subjekta (izvještajne jedinice). To je tzv. interna realizacija.

Količina zaliha na kraju godine prikazuju se količine nerealizovanih proizvoda zatečene kod proizvođača na dan 31.decembra izvještajne godine.

Prodaja (realizacija) proizvoda - u obzir se uzimaju količine proizvoda koje se isporučuju van privrednog društva za koje se podnosi izvještaj i za koje je ispostavljena faktura. Iskazuje se na dva načina:

- 1) naturalnim pokazateljima u odgovarajućoj jedinici mjere i
- 2) vrijednosnim pokazateljima, u hiljadama eura.

Vrijednost realizacije prometa ne obuhvata porez na dodatu vrijednost (PDV).

Prosječna cijena predstavlja prosječnu vrijednost po jedinici mjere proizvoda, izraženu u eurima. Dobija se dijeljenjem vrijednosnog i naturalnog pokazatelja realizacije. Iako ovako dobijena prosječna vrijednost po jedinici mjere proizvoda može da sadrži unutrašnji varijabilitet, kada jedan proizvod iz nomenklature obuhvata više srodnih artikala koji se razlikuju po modelu, veličini i kvalitetu, podatak o prosječnoj vrijednosti proizvoda po jedinici mjere se prihvata za dalja preračunavanja.

Proizvodnja rezultata

Svi rezultati iz istraživanja industrijske proizvodnje (PRODCOM) obrađuju se na nivou pojedinačnih proizvoda iz PRODCOM liste, kao i vrijednost prodaje proizvoda, vodeći pritom računa o zaštiti pojedinačnih podataka.

U PRODCOM istraživanju upotrebljavaju se različiti koncepti proizvodnje za čije iskazivanje vrijede posebna pravila (šifriranje, vrednovanje i slično). Terminologija i definicije u cijelosti su preuzete iz definicija koje su propisane za PRODCOM istraživanje EU-a. Izveštajna jedinica je dužna ih dobro proučiti prije popunjavanja upitnika, kako bi se izbjeglo pogrešno iskazivanje podataka o industrijskoj proizvodnji u PRODCOM istraživanju.

Količina prodatih proizvoda u izvještajnoj godini jednaka je:

ukupna količina zaliha na početku godine + ostvarena proizvodnja - količine utrošene za dalju proizvodnju - ukupna količina zaliha na kraju godine

Prosječna cijena po jedinici proizvoda jednaka je:

vrijednost prodaje (realizacije) proizvoda / količina prodatih proizvoda.

Povjerljivost podataka

Prema Zakonu o statistici i statističkom sistemu Crne Gore član 54. agregati ekonomskih jedinica smatraju se povjerljivim ukoliko se sastoje od najmanje tri jedinice, a udio jedne jedinice u agregatu prelazi 85% ukupnog iznosa.

Diseminacija

Publikovani podaci dostupni su korisnicima u Mjesečnom statističkom biltenu, Statističkom godišnjaku, Mjesečnom saopštenju i na Web-u. U zavisnosti od zahtjeva korisnika podaci se mogu dostaviti poštom, faxom ili e-mail-om.

Usklađenost sa propisima EU

Osnovna regulativa kojom se definiše sadržaj, obuhvat, klasifikacije i ostala pravila u vezi sa realizacijom ovog istraživanja je Regulativa (EC) br. 3924/91. Istraživanje industrijske proizvodnje (PRODCOM) koristi šifre proizvoda određenih PRODCOM listom, koja sadrži oko 3900 vrsta različitih proizvoda i koja se usklađuje svake godine.

Izdaje i štampa Zavod za statistiku Crne Gore (MONSTAT)
81000 Podgorica, IV proletherske 2 (+382) 20 230-811, faks (+382) 20 230-814

Metodologiju pripremio:

Muhidin REDŽEPAGIĆ

Tel. + 382-20-230-805

contact@monstat.org

Tehnička urednica: Dragana Živković